

מראי מקומות- מנחות פ"ב

(א) **מה שלמים אין גופן מעשר- פרש"י בכת"י**, דהא אין מעשר שני אלא מתבואה, וא"כ ע"כ השלמים אינן אלא ממעות מ"ש. והק' המצפה איתן, א"כ נמצא דהוי שלמים אי אפשר, וא"כ איך למדין אפשר משאי אפשר, והניח בקו'.

(ב) **מה שלמים אין מין מעשר, אף תודה אין מין מעשר- ודברי הגמ' צ"ב, וע' ברש"י בכת"י**, וביאורו צ"ב קצת. וע' בעולת שלמה דכ' דמה שלמים אין מין מעשר, כלומר, דקודם שלקחם לצורך שלמים לא הוה על הבהמה שם מעשר, דהא אסור לקנות בשר תאווה ממעות מעשר שני (והבהמה עצמה אין שייך להיות מ"ש), א"כ אף לחמי תודה אין באין מחיטין שהי' עליהן שם מעשר קודם שהוקדשו לחמי תודה.

(ג) **הלוקח חי' לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאווה, לא יצא העור לחולין- ע' במנחת אברהם (זבחים ח"ב, עמ' קלט), שהק' מכאן על מה דס"ל לר"ל דחי' רשות הוא להביא לקרבן, ולכאור' ממתני' דמעשר שני זה יש להק', דמבואר דאין שייך לחי' להיות קרבן כלל. וע"ש שהביא מהשטמ"ק בזבחים, וכן מהבית הלוי והאור שמח, דס"ל דמה שאמר ר"ל דהקרבת חי' הוי רשות, אין הביאור שיש עליה תורת קרבן, אלא דליכא איסור, ולפי"ז לק"מ. אבל הביא דהאבי עזרי השיג על האור"ש בזה, וגם לשון רש"י שם משמע שיש עליה דין קרבן, ולכן לכאור' ק' כנ"ל. וע"ש שכ' לצדד דאולי כל דין דר"ל הוא רק בקרבן עולה, דהא מבואר בסוף זבחים דקודם הקמת המשכן היו הכל כשרין להקרבה, בהמה חי' ועוף, ומבואר דבקרבנות בני נח הי' קרב גם חי', וא"כ י"ל דס"ל לר"ל דבישראל הוי רק מצוה להקריב מן הבהמה, אבל רשות איכא גם להקריב מן החי', וכמו בן נח, וא"כ י"ל דדיו ללמוד מהקרבת בני נח, שהם דוקא עולות, אבל לא מצינו דהקריבו בני נח חי' בתורת שלמים (ואפי' למ"ד דבן נח יכול להקריב שלמים), וא"כ שפיר תני במתני' דחי' אינו יכול להיות שלמים.**

(ד) **כי פליגי, אליבא דר"מ דאמר מעשר ממון גבוה הוא, וכו'- פרש"י (למעלה), דמ"ד דלא קני ס"ל דכיון דמעשר ממון גבוה הוא, אין קדושת שלמים יכולה לחול על ממון גבוה. אולם ע' באור שמח (חמץ ומצה ו', ח'), דבתוך דבריו ביאר דמה דאינו יכול לעשות מעשר לשלמים, היינו משום דאף דמדין תורה שפיר חל חלות שלמים על מעשר, מ"מ הוא אינו יכול להתפס בהו קדושת שלמים, כיון דממון גבוה הוא [ואף דהגמ' לעיל פי' הטעם משום דאין קדושת שלמים יכול לחול על קדושת מעשר שני, אבל לכאור' זהו כל זמן דלא חילק הגמ' בין ר"י ור"מ, אבל אם מחלקין בין ממון גבוה ובין ממון הדיוט, לכאור' ק' לומר שהחילוק הוא בעצם הקדושה, דכיון דמ"ש ממון גבוה הוא הוי קדוש יותר ולכן אין שייך לחול בה שלמים, אלא לכאור' מדרגת קדושתם א' הם, וא"כ הי' צריך לחלק באור"א, ולכן פי' שהוא משום דא"א להתפס קדושתו, כיון דאין הממון שלו. אלא דלפי זה צ"ע בש"י ר' יוחנן דס"ל דקני, משום דמעשר קרי ל' שלמים, ומה בכך, הרי סכ"ס אי"ז ממון שלו, וצ"ע. וע' בקרן אורה (בתור"ה להקיש) דכ' דכיון דעיקר מצות מעשר הוא לשלמים, א"כ אף דאי"ז ממון שלו ממש, מ"מ ה"א דמ"מ בא השלמים מן המעשר, ע"ש].**

(ה) **מנין לאומר הרי עלי תודה שלא יביא אלא מן החולין- ע' בכנסת הראשונים שהביא מר' שמואל בפ' ויקרא דכ' דגם אינו יוצא ידי חובתו בדיעבד אם קנאו מעות מעשר שני. אולם ע' בטהרת הקודש כאן שדייק מלשון משנה במע"ש דאם עבר ונטל ממעות מ"ש, הקרבן כשר בדיעבד.**

(ו) **ופסח גופי' מנ"ל, וכו'- ומסקינן דס"ל לר"א דדנין אפשר משאי אפשר, ובלא קרא דועבדת ילפי' פסח דורות מפסח מדבר דלא בא אלא מן החולין, ומזה ילפי' לשאר קרבנות. והק' הקרן אורה, אם יכולין ללמוד מפסח מדבר, א"כ למה לא ילפי' כל קרבנות נדבה מכל הקרבנות שהביאו במדבר. ועוד, הא שלמים ג"כ הביאו במדבר, וא"כ נילף מזה דבאמת אין יכולין להביא שלמים ממעות מעשר. וע"ש שביאר דלא ילפי' אפשר משאי אפשר אם מסברא היינו אומרים להיפוך, ולכן, כיון דבקרבנות נדבה היינו אומרים מסברא דיכולין לבוא ממעשר, א"כ אין למדין אפשר משאי אפשר. אבל בפסח, דמצינו בפסח מצרים, שהוא ראשית מצותה, דהי' בא מן החולין, א"כ מסתבר דגם לדורות לא ישתנה דין זה, ויביא מן החולין. ולהכי יליף ר"א פסח דורות מפסח מצרים דוקא,**

אלא על תיבות אלו, וא"כ שפיר יכול להשיב ולומר דבאמת אין הג"ש באלו מקומות דוקא, אבל בהיקש אין שייך לומר כן, ולכן בהיקש לעולם אין משיבין.

(י) **ועולה גופה מנלן, דכתיב וישלח אברהם את ידו- הק' המהרצ"ח בחולין (טז.),** הא אי' ביומא (כח.) דאין למידין דינים מאברהם, ורק חביבות המצוות וכדו', אבל דינים אין למידין. וכן בירושלמי בפרק ג' דמו"ק כ' כלל זה, דאין למידין מקודם מתן תורה. ותי' המהרצ"ח דשאני קדשים דנצטוו בהן בני נח, ובמה שנצטוו שפיר למדין מהם.

ולא אמר הילפותא מפסח מדבר, משום דמראשית המצוה גמר, ע"ש עוד.

(ז) **מה לפסח מצרים שכן אין טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח- וא"כ,** לא יביא אלא מן החולין. והק' בחי' הרשב"א, הא מתן דמים ואימורין חומרא הוא בפסח דורות, וגבי פסח מצרים קולא הוא דאין טעון מתן דמים, וא"כ איך פריך קולא לגבי חומרא, לומר דכיון דאין טעון מתן דמים, זהו סיבה שיש לה חומרא זו דלא בא אלא מן החולין. ולכן פי' דאי"ז פירכא דרך קולא וחומרא, אלא דהיא הנותנת, משום שאינו טעון מתן דמים, לא רצה הכתוב שיבא אלא מן החולין, שאם הי' בא מן המעשר, והי' בה קדושה יתירא של מעשר ופסח, לא רצה הכתוב שיהי' בה כ"כ קדושה ולא יהי' בה מתן דמים ואימורין. וא"כ, ציוה שיבא מן החולין לבד, דלא לקדוש כולי האי, משא"כ פסח דורות, דיש בו מתן דמים, נימא דרוצה רחמנא שיבא גם מן המעשר. וע"ע בשפת אמת, שג"כ עמד בקו' זו, דלכאו' אי"ז קולא אלא חומרא, וע"ש מש"כ בזה.

(ח) **פסח מדבר יוכיח- והק' החי' הרשב"א,** אם ר"ע לא סמיך אהאי פירכא דמה לפסח מצרים שכן טעון מתן דם ואימורין, ומשום דפסח מדבר יוכיח, א"כ למה אמר פירכא זו כלל. ותי' דכיון דשמעי' דר"א נקט פסח מצרים בלימוד שלו, א"כ סבר דאיכא איזה סברא דיליף מינה דוקא, ולכן פריך לי'. אבל לגבי עצמו אינו מוכיח הילפותא מאותה פירכא, משום דידע דאיכא לפרוך עלי' דפסח מדבר יוכיח. וע"ש עוד מה שתי' בזה. וע"ע בעולת שלמה דכ' דלר"ע הג"ש אינו מתקיים, א"כ הי' רוצה לאפוקי ר"א מדעתי' אפי' בדבר שאינו אמת.

(ט) **זאת אומרת, אין משיבין על ההיקש- פרש"י** (למעלה), דהיינו משום דאין אדם דן ג"ש או היקש מעצמו, ולכן אין משיבין עליהם (וכ"כ רש"י בסוכה לא., דאין אדם דן מעצמו אלא ק"ו). אלא דהק' העולת שלמה, אם זהו הסברא דאין משיבין, א"כ למה משיבין על ג"ש היכא דאינו מופנה אלא מצד א'. ותי' דבג"ש אין המסורה על ב' מקומות אלו דוקא,